

Handläggare
Anne Menes
Telefon: 08 508 10 320**Till**
Östermalms stadsdelsnämnd
2015-09-24

Strategi mot våldsbejakande extremism

Remiss från kommunstyrelsen (finansroteln) 155-943/2015

Förvaltningens förslag till beslut

1. Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Omedelbar justering.

Teenie Bennerholt
tf stadsdelsdirektörJan Rönnberg
avdelningschef

Sammanfattning

Socialnämnden har tagit fram en delstrategi som tillsammans med kommunstyrelsens underlag föreslås utgöra Stockholms stads utgångspunkt för program mot våldsbejakande extremism som kommunfullmäktige ska besluta om under hösten 2015.

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. I Stockholms stad har dessa definierats som den våldsbejakande extremistiska autonoma miljön, den våldsbejakande högerextremistiska miljön och den våldsbejakande islamistiska extremistiska miljön. Förvaltningen ser positivt på delar av strategierna men är frågande inför efterperspektivet och beskrivning av hur arbetet konkret ska gå till i staden.

Bakgrund

Under år 2015 kommer Stockholms stad att besluta om en stadsövergripande strategi mot våldsbejakande extremism. Socialförvaltningen fick vid socialnämndens sammanträde 27 januari 2015 i uppdrag att utforma en strategi mot våldsbejakande extremism med utgångspunkten att i en demokrati har alla rätt att uttrycka sina politiska åsikter, även sådana som kan uppfattas som obekväma.

Våldsbejakande extremism är ett samlingsbegrepp för rörelser, ideologier eller miljöer som inte accepterar en demokratisk samhällsordning och som främjar våld för att uppnå ett ideologiskt mål. I Stockholms stad definieras den våldsbejakande extremismen enligt följande: den våldsbejakande extremistiska autonoma miljön, den våldsbejakande högerextremistiska miljön och den våldsbejakande islamistiska extremistiska miljön. I Stockholm verkar och vistas personer och grupperingar från alla dessa tre miljöer. Stadens arbete mot extremism ska ske i samarbete med det nationella arbetet och utgår ifrån fyra perspektiv:

Främjande: Ett Stockholm som håller samman och där personer inte dras till extremistmiljöer. Fokus finns på det strukturella arbetet med demokratiutveckling, antirasism och mänskliga rättigheter.

Förebyggande: Stadens förebyggande arbete ska fokusera på de områdena i staden där våldsbejakande extremistiska rörelser har fått fäste. Samordna stöd från olika aktörer såsom myndigheter och det civila samhället.

Anhörigstöd: En nationell hjälplinje har startats för att stödja familj, vänner och andra närstående.

Efterperspektiv: Om en person vill lämna en våldsbejakande extremistisk gruppering eller kommer hem från strider utomlands ska det finnas möjlighet till anpassade inkluderande insatser såsom samverkan med frivilliga organisationer och trossamfund för psykosocialt stöd och rådgivning, samverkan mellan socialpsykiatri, missbruksenheter och vårdcentraler för hälsoinsatser. Därutöver framförs att samarbete mellan socialtjänstens försörjningsstöd, Jobbtorg och andra insatser vid arbetsmarknadsförvaltningen och en länk till arbetsförmedlingen ska finnas för försörjning samt samverkan med bostadsbolagen för boendefrågan.

Ärendet

Utöver socialnämndens delstrategi har ett underlag mot våldsbejakande extremism tagits fram hos kommunstyrelsen. Tillsammans ska dessa utgöra utgångspunkten för Stockholms stads program mot våldsbejakande extremism som kommunfullmäktige ska besluta om under hösten 2015. Av underlaget från kommunstyrelsen framgår det att Stockholms stad ska värna det

demokratiska samhället där öppenhet, tolerans och respekt för demokratins spelregler samt allas lika värden ska hävdas i alla lägen. Stadens agerande ska vara tydlig, våldsbejakande extremism ska bekämpas. Individer som i Sverige eller i andra delar av världen begår brottsliga handlingar ska ställas till svars för dessa. Staden accepterar inte rörelser som stödjer eller bejakar politisk eller religiös våldsbejakande extremism. Arbetet med stadens övergripande strategi ska ha utgångspunkt i följande punkter:

Rekrytering till våldsbejakande extremism ska motarbetas:

Staden ska aktivt arbeta med uppsökande verksamhet. Man ska stödja civilsamhället och anhöriga som vill hindra radikalisering ska få stöd och kunskap. Civilsamhället spelar en stor betydelse i både förebyggande arbete och med avhopparverksamhet. Staden ska aktivt arbeta med avhoppare men inte vidta åtgärder som kan uppfattas premiera eller belöna brottsliga handlingar.

Kunskapen om våldsbejakande extremism ska öka i hela staden: Arbetet mot den våldsbejakande extremismen ska inte begränsas till sociala insatser utan medarbetare inom flera verksamhetsområden ska få utökad kunskap och redskap för att motverka den våldsbejakande extremismen. En stadsövergripande strategi behöver inbegripa insatser för att utbilda alla medarbetare. Även grund- och gymnasieskolan samt vuxenutbildningen ska involveras.

Staden ska utveckla samarbetet med polisen: Samverka med rättsväsendet för att bidra till att stockholmarna kan känna trygghet och att gemensamma demokratiska spelregler följs. Kunskapsöverföring med andra nordiska och europeiska städer länder är angeläget.

Stöd ska ges för att hoppa av och långvarigt lämna destruktiva miljöer: Det finns redan idag nationella och internationella erfarenheter av avhopparverksamhet. Frivilliga organisationer kommer här att kunna bidra till att människor bryter destruktiva och farliga beteenden. Socialnämndens åtgärder ska riktas till avhoppare som inte är omhändertagna av polis och som vill lämna den extrema rörelsen.

Drabbade av extremism ska få stöd och trygghet: En del av den våldsbejakande extremismen sker utomlands men även i Sverige drabbas medborgare av övergrepp. Staden ska ge stöd till individer, organisationer eller andra sammanslutningar som drabbats av våldsbejakande extremism. Långsiktigt verkande projekt och mer akuta insatser ska i den stadsövergripande strategin redovisas.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts vid socialtjänstavdelningen. Synpunkter på remissen har inhämtats från förvaltningens övriga avdelningar och enheter.

Remissbehandling

Remissen inkom till stadsdelen 17 juni från kommunstyrelsen med svarstid till 28 september. Remissinstanser inom staden är övriga stadsdelsnämnder, facknämnderna arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden, stadsledningskontoret och Stockholms stadshus AB. Övriga remissinstanser är polismyndigheten i Stockholm, nationella operativa avdelningen (Rikspolisén), säkerhetspolisen (Säpo), brottsförebyggande rådet, totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), nationella samordnaren mot våldsbejakande extremism, länsstyrelsen i Stockholm, EXPO, EXIT Fryshuset, Sveriges kvinnolobby, Stockholms läns landsting, Sveriges judiska råd, Sveriges kristna råd, Sveriges muslimska råd.

Förvaltningens synpunkter

Det är oroande att så många svenskar har rest till konfliktområden för att ansluta sig till terroristorganisationer och delta i strid där de kan lära sig att hantera vapen och sprängmedel. De riskerar genom detta att bygga upp en vilja och förmåga som kan hota invånares säkerhet genom att tröskeln för att utföra våldshandlingar hemma sänks. Möjligheten till att begå terrorhandlingar måste förebyggas, förhindras och försvåras så mycket som det bara går. Förvaltningen anser att de punkter som rör samverkan med rättsväsendet och kunskapsinhämtning från andra länder och städer i Europa är en viktig punkt i detta arbete.

Vidare vill förvaltningen framföra att resurser som eventuellt ska satsas på de individer som återvänder hem från stridigheter bör i första hand användas för förebyggande åtgärder för att förhindra att ett riskbeteende skapas. Att satsa resurser på att få de individer som ligger i riskzonen ut i arbetsmarknaden och skapa sysselsättning kan vara ett sätt att förebygga just utanförskapet i samhället. Samverkan mellan myndigheter och civilsamhället är mycket viktigt detta avseende. Människor som rekryteras till miljöer med extremistiskt våld, oavsett om det är den autonoma, höger eller islamistiska har olika bakgrund och olik så kallad klasstillhörighet. Att förstå vilka demokratiska värderingar som vårt samhälle bygger på är en förutsättning för att inte rekryteras till extremistiska miljöer.

Det saknas konkreta beskrivningar om hur arbetet ska gå till och vem som ska ansvara för vad. Det är svårt för exempelvis unga att komma in på både bostads- och arbetsmarkanden i Stockholm idag.

Risken är att de insatser som har föreslagits som i efterperspektivet ses som en belöning om man hoppar av från rörelser som anses motarbeta samhällets demokratiska värderingar men ändå få möjlighet till sysselsättning, boende och ekonomisk ersättning.

Förvaltningen föreslår att tjänsteutlåtandet utgör svar på remissen.

Bilaga

Stockholms stads strategi mot våldsbejakande extremism